

להזרזת נתן

גליון רמ"ה (שנה ה') ♦ פרשת קרח ♦ חודש סיון שנת תשפ"ו

תורת נתן

פננים מספר
"להורות נתן" על התורהקבלת טובת הנאה כפחת
להשפעה רוחנית

לא תמור אֶתְּךָ מִקֶּהָ וְנִשְׁאַתִּי וְלֹא

הַיְעָלְתִּי אֶת אֶתְּךָ מִקֶּהָ (פס. טו). יש לפרש, כי משה רבינו התנצל בענותותו כי מה שעדת קרח עוסקים במחלוקת, אין זה מחמת השפעתו הרעה של משה רבינו עליהם. כי מי שמקבל מתנה מחבירו יכול להשפיע על הנותן, וכדמצינו ביצחק אבינו (בראשית כז, ד) שאמר שעשוי שיביא לו מטעמים בעבור יברכך נפשי, ופירש רבינו בחיי כי הנותן ברכה צריך שיקבל מוקדם טובת הנאה ממקבל הברכות כדי שיהא בשמחה וטוב לב ויכול לברך.

ואילו היה משה רבינו מקבל מתנות מעדת קרח ועי"ז היה משפיע עליהם עבור המתנות, כי אז היה אפשר לחשוב כי משה רבינו הרע להם בהשפעתו, כי המקבל השפעה מאדם רע ורשע הרי זה מזיק להמקבל. ועל כן אמר משה לא חמוד אחד מהם נשאתי, שלא קבלתי מהם מתנות, וזמנא לא הרעתי אחד מהם, שלא יכולתי לגרום להם שום רעה ח"ו. וכל זה מורה על ענותותו של משה שהתנצל שאין הקלקלה תלויה בו, כי באמת משה השפיע אך טוב לישראל.

ביאור תלונת העדה על הקטרת הקטורת

וַיֵּלֶן קָל עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקִּמְחַת עַל מִשְׁחָה וְעַל אֶהְרֹן לְאַמֹּר אֲתֶם

דבר בעתו

שבת מברכים תמוז

שימים אלו ימנרו ויעברו מן העולם, כי ימי אבל וצער הם, ולכן נקראים ימים אלו בשם "ימי בין המצרים", שהיו לימים אלו קץ וגבול, שיצומצמו ויעברו מן העולם, ולא יתפסו ח"ו בקרב ימות השנה.

ולסיים נזכיר עוד את זכרה הטוהר של אמי מורתי הצדקנית מרת מלכה ע"ה, שנעקדה על קידוש השם בעת המלחמה, יחד עם אחותי הק' מרת שרל [שנקראה על שם זקנתה אשת מרן החת"ס ז"ע] בת מרן רע"א ז"ע [ה"ד, ביום י"ד תמוז תש"ד, אמי מורתי ע"ה] היתה אשה משכלת ואשת חיל, תמיד עמדה לימין בעלה אבי מורי הצדיק רבי עמרם ז"ע ה"ד, לסייע לו בפעולות חסד וצדקה לעניים ולנוקשים. ראיתי מכתב שכתבה לאביה הגה"צ רבי שלמה שרייבר ז"ע שברח ללונדון, ובתחילת המכתב היא כותבת בהתנצלות מתוך ענוה יתירה, שלכאורה זה לא מתאים כל כך שהיא תתחיל לכתוב על עצמה, אך כיון שכבר נעברו כמה שנים ולא התראו יחדיו, לכן היא מורשה לעצמה לכתוב גם על עצמה בראש המכתב. כמו"כ היא כותבת מכתב לבני המשפחה מבית האסורים, בו היא כותבת הודרכות ישירות בעבודת הש"ת, ובין הדברים הוסיפה לכתוב שספר תהילים יהיה החבר הכי טוב שלנו. הראיה הגדולה ביותר שהיתה צדקנית גדולה, זה מה שאנו רואים כיום, שנכתבה להשאיר אחריה דורות ישרים ומבוכים אשר רובם ככולם תלמידי חכמים מובהקים ומורי הוראה בישראל, וכולם זרע ברח' ד' המה המקדשים שם שמים בריבים לתפארת כרם בית ישראל, כולם אהובים וכולם ברוכים, ונתקיים בה מקרא שכתוב (תהלים ז, יח) "ידוע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם ההיה", שהצדיקים התמימים שמעולם לא חטאו בבחינת צדיק תמים ללא שום מום, הם זוכים שגם לאחר פטירתם מנחה עלמא, ונחלתם לעולם תהיה, שהם משאירים בעולם הזה נחלה של דורות נאמנים לד' ולתורתו.

(מוצש"ק מברכיך תמוז שנת תשס"ו)

יפה נדרשת

סוד פריחתו של הרועה הנאמן

פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים, ויובן בהקדם דבריו הנודעים של הגה"ק בעל "הפלאה" ז"ע בהקדמה לספרו "המקנה" עמ"ס קידושין, לפרש הפסוק (תהלים צב, יג) "צִדִּיק כְּתָקוֹ יִקְרָה כְּאֶזְרָא בְּלָבָנוֹ יִשְׁקָה", שהארץ הוא אילן גבוה אבל אינו נושא פירות, ואילו התמר הוא אילן נמוך אבל נושא פירות, כי הארץ היות שאינו נושא פירות לאחרים לכן כל כחו נשאר בתוך עצמו ולכן הוא מתנשא. אבל התמר כיון שהוא נושא פירות נותן מכוון לאחרים אינו יכול לצמוח גבוה כמו הארץ. לכן אמרו לצדיק שפירח פירות ויתן מכוון לתלמידים כתמר, ולא יחשוב שמה שאר נמוך כמו התמר, לכן אמרו לו, "כארו בלבנון ישגה", שאם יתן

המשך בעמוד הבא

שיח מזהר"ן

פננים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי מקראקא זי"ע -

בעמח"ס מאור ושמש - א' תמוז

ספרי הקדוש התקבל מאד בכל תפוצות בני ישראל, ואף זכה שהכניסו את פירושו הטוהר בחומש מ"ב פירושים. [בנו היה הרה"ק רבי ארון מקראקא זי"ע, ומובא מהגה"ק בעמח"ס תפארת שלמה זי"ע, שאמר עליו בדרך מליצה "הארון נושא את נשואיו", היינו שמי ששקשקש אליו הוא נושא אותו על כתפיו, ודואג למלאות כל משאלות לבו לטובה]. היה מגדולי תלמידי הגה"ק הרי"ר אלימלך מליזענסק זי"ע.

בפרשת השבוע (פי קרח) מביא רבינו בספרו הקדוש, אודות המשנה (אבות פ"ה מ"ו) כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, איש היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמואי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו. וכונת רבינו "והנה ידוע לכל דברי אדמו"ר איש האלקים מו"ה אלימלך זצוק"ל בספרו נועם אלימלך, שפירש על מחלוקת קרח וכל עדתו, שדקדק בדברי המשנה וכו' הוי ליה לומר ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח ומשה ואהרן. ומפרש הוא ז"ל שקרח היה חולק עם עדתו, שהם בעצמם גם כן היו שנואים זה את זה, וכל אחד רצה להיות ראשון, רק מפני שרצו לחלוק על משה רבינו ואהרן, עשו שלום לפי שעה, וזהו מחלוקת קרח וכל עדתו, שבין קרח ועדתו היה ג"כ מחלוקת", עכ"ד. ובזה קיבלנו פירוש חדש בדברי המשנה, שאין הכונה אודות המחלוקת שהיתה בין קרח למשה ואהרן, כי משה ואהרן לא חלקו עם קרח בכלל, ואפילו לא התלייחו לדבריו, ועיקר המחלוקת שהיתה שלא לשם שמים, היתה בין קרח וכל עדתו ששנאו זה לזה.

ומסיף שם רבינו לפרש המשך דברי המשנה – "איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת קרח ושמואי". דהנה יש לדקדק במשנה למה לא אמרה המשנה "זו מחלוקת בית שמאי ובית הלל", ולמה נקט מחלוקת הלל ושמואי. ונראה דנקט שמאי והלל, לפי ששמואי והלל נחלקו לשם שמים דוקא, זה אמר הלכה כך הוא, שכן צריך להיות תכשיטי כלה, וזה אמר לא כך הוא, וזה ההלכה, וכך צריך להיות תכשיטי כלה, ולא היה כונתם לשום פניה בעולם כלל, רק לשם שמים מנכר לעיל, לאפוקי לתלמידיהם דהיינו בית שמאי ובית הלל, היה בנמצא ביניהם שכונתם היה לאיזה פניה וכו', אבל כולו לשם שמים לא היה כי אם מחלוקת שמאי והלל גופיהו, שהיה צלול וברור לשם שמים, על כן נקט התנא. איזה מחלוקת שהיא לשם שמים זה מחלוקת הלל ושמואי דוקא, עכ"ד.

ובבחינה זו אמרתי לפרש מקרא קודש שכתב נעים זמירות ישראל (תהלים קט, קסח) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מנכשל. ואמרו ז"ל (בבב"ב דף כ"ד) כי תלמידי חכמים מרבים שילום בעולם. והנה הטעם שמוהרי"ם על שלום ביתר לתלמידי חכמים ואוהבי תורה, יש לומר עפ"י מנהג לתנות גדולה שיש בה כל מיני סחורות מכל הסוגים שהמנהג הוא שאין מי שישלם את הקונים לקנות סחורה פלונית, אבל בחנות קטנה הבעלים משדלים את הקונים לקנות, והטעם כי בחנות קטנה שאין מנכר גדול של סחורות, וחוששים הבעלים שהלוקח לא יקנה אצלם כלום ולא יריוח כלום, ועל כן משדל את הקונים ומראה להם כל מיני סחורות אולי ינמצא סחורה שינמצא בין ענייניו, אבל בחנות גדולה שבה נמצאים סחורות מרובות, ודאי שינמצא כל אחד מה לקנות, ואינם צריכים לשדל לקנות משהו. כמו כן היצר הרע, יש לו חנות גדולה של עבירות על רמ"ח עשין וטע"ה לאוין, ומי שאינו מדקדק בשמירת התורה והמצוות, אין היצה"ר משדלו לעבור דוקא על עבירה מסוימת, כי הוא בטוח שבדאי יכשל באיזה דבר, אבל תלמידי חכמים לא יצה"ר יודע שאי אפשר להכשילם באיסור שבת ותפילין וכו', ולכן מכשילו במחלוקת שמטעונו לומר שהיא מחלוקת לשם שמים. ומשום כך "שלום רב לאוהבי תורתך", שאוהבי תורה צריכים להזהר ביותר על שלום רב, והטעם "כי אין למו מנכשל", שבדברים אחרים אינו יכול היצה"ר להכשילם, ולכן מכשילם בעיקר במחלוקת.

מקום מנוחתו כבוד בית החיים הישן בקראקא – מקום מגוריו, סמוך ונראה לציון קדשו של הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע אב"ד קראקא. ספרי הק' "מאור ושמש" נודע ומפורסם בכל תפוצות ישראל, ומרוב חשיבותו אף נדפס בתוך החומשים בכמה מהדורות. הרה"ק רבי אריה לייב מוויסניצא זי"ע בעל "אריה דבי עילאי" "היה עילאי" בעל "שמונה משנה" זי"ע [מאוהל] כותב בהסכמתו לספר, "שמונה נאה לו בשם 'מאור ושמש', כי כשמו כן תהילתו, המאיר לארץ ולדורים אור ובעת הימים, והמשכילים יזהירו כדורה הרקיע, וכשמש וכירח וקוקן דנורא ובעורין דאשא נפיק מפומיה". דבר מפליא כותב בנו הרה"ק

המשך בעמוד הבא

יצאה לרשות הרבים עם חגורת מחזיר אור בשבת

יקרתו הגיענו, וע"ד השאלה אם מותר לצאת בשבת בחגורה המחזיר את האור, רעפלקטור בלע"ז, שלובשה כשהולך ברחוב בלילה במקום חשוך, וכדי שלא יפגע בו מכונת ח"ו לובשים חגורה זו כדי שייראה לבעל המכונת.

א נראה ללמוד היתרא מהא דשבת (ס"א) לא יצא האיש וכו' בקמיע בזמן שאינו נהנה מן המנוחה, ופירש"י אבל בקמיע מומחה שרי דתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו עכ"ל. וכן נפסק בשו"ע או"ח (סי' ש"א ס"ה). ומבואר שם, ולא שנה את האור של כתב או של עקרים בין בחול בשבת, כי סכנה בין בחול בשבת שאין בו סכנה, ולא שנוכח כבר ותולו לרפואה אלא אפילו לא אחז החולי אלא שהוא ממשפחת נפשו ותולו שלא יאחזו שרי עיניו שם. והנה חגורה זו ודאי דהוי בגדר קמיע מומחה, דהרי גלוי ידוע שמועילה למנוע פגיעה. וא"כ נראה דמותר ללבושה כיון דמונעת מפגיעה. ואין נפקא מינה אם הקמיע בא למנוע חולי הבא מגופו או פגיעה של מכונת, דהא היתר הקמיע הוא משום דהוי תכשיט לחולה וכן כדי למנוע חולי, וע"ז יוצא מגדר משאוי, דכל מה שהאדם לובש למנוע חולי הוא בגדר תכשיט, וא"כ הוא הדין כשלושבו כדי למנוע פגיעה רעה ממילא אחשביה לתכשיט כיון שיש לו צורך בלבישתו למנוע נזק מגופו. ועיין בשו"ע (סי' ס"ה) מי שיש לו מכה בפסית רגלו וקושר עליו מטבע להגין שלא ינגף ברגלו וגם הוא מרפא מותר לצאת בו. וכתב במשנה ברורה (סי' ס"ה) דאף דבלשון הטור ושו"ע משמע דבדבר שאינו מרפא אלא שעושה כדי שלא ינגף ברגלו אסור, אבל באילה רבה היא מכמה פוסקים דאפילו אם אינו מרפא אלא שעושה כדי להגין מצער ג"כ מותר לצאת בו, וע"כ אם חתך אבצטע בשבת וכורך עליו תחית בגד שלא ישרט בבגדיו מותר לצאת בו עיין שם. והנה חגורה זו לא גרע ממתבע הניתן על פיסת רגלו כדי שלא ינגף, דגם חגורה זו מונעת ניוק, ואף שאין דרך מניעה זו דומה למניעת הניגוף של ידי המטבע, מ"מ נראה דאין בזה נפקא מינה דזיל בתר טעמא, דכיון דלבושו למניעת ניגוף הרי עז עשהו תכשיט ומפקיעו מדון משאוי, והכי נמי בחגורה זו כיון שלובשה למניעת נזק ע"ז משיהוה כדון תכשיט ושרי.

ב ועיין בחכמת שלמה להגרש"ק לאו"ח (סי' ש"א ס"ה), שהקשה אהא יוצאין בקמיע מומחה, דהרי כתב הרמב"ם בפיה"מ (פ"ה דינא) דאין לחלל שבת רק בדבר שהוא רפואה בטבע [וכן הקשה בס' תוס' יו"כ"פ יומא (פ"א), ועיין ברכי יוסף או"ח (סי' ש"א אות ו') וס' מנוקי או"ח שם, וש"ת צמח צדק (או"ח סי' י"ח) בזה]. תירץ דלענין לצאת בשבת כיון דקמיע תכשיט הוא, וכיון דלגבי האדם היוצא בו חשוב תכשיט

חק נתן

מְשִׁילָהּנוּ שֶׁל רִבְיָנוּ ז"ע

בין שמרפא כו' הרי אלו פטורין, וכל דבר שהוא תכשיט ואינו נופל ואין דרכה להראותו ה"ז מותר לצאת בו". הרי שאם אינו רפוי ואינו נופל ושרי, ואי נדחושו דילמא שלף ומחוי ליה אמתוי ד' אמתוי ברשות הרבים, הנה בשו"ע שם (סי' ס"א) מובאר דבדבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש עיין שם, וא"כ בחגורה זו שראויה חן לאיש והן לאשה נחושו דילמא שלף ומחוי לה. ברם נראה דלא חיישין לדילמא שלף ומחוי אלא בדבר שהוא תכשיט ממש ולבושו שלש נוי, דבזה איכא למיחוש שישלפנו להראות את הנוי לאחרים, אבל בנ"ד אין זה תכשיט בעצם אלא שדינו תכשיט, וע"כ לא חיישין שישלפנו, וכמו דלא חיישין לזה גבי קמיע, וה"נ דינו קמיע. ואף כשהולך בקצת דרכו במקום אסור, מ"מ גם שם עדיף שם שרי עליו חגורה זו, דגם במקום אור הוא מוגן יותר מפגיעת מכונת אם יש עליו חגורה שראויה אותו היטב יותר. ואף דלעיל כתבנו דאיכא למיחוש שייחשו מעליהם במקום אור, היינו רק לענין דלא נוכל לדמותו לעגולים איומים דשם איכא אימת המלכות להסירה אפילו שעה קלה. ובנ"ד אינו דומה לדתם דאין עליו אימת מלכות, ועל כן אין ללמוד מעגולים יווקים לכאן. אבל מ"מ אין ראייה דניחוש לדילמא אתא למיחוש כיון דעכ"פ יש תועלת בחגורה זו גם כשהוא הולך במקום שהוא אור קצת.

ג ולכאורה יש לדון עוד, ממה שכתב הרמ"א (סי' ש"א ס"ה) באתון עגולים יווקים שגורה המלכות שכל יהודי ישא אחד מהם על כסותו, דמותר לצאת בהן אפילו אינו תפור בכסותו רק מחובר שם קצת עיין שם, וא"כ אם חגורה זו מחוברת קצת לכסותו יהא מותר לצאת בו. אולם נראה דאין זה מן הדומה, דהא מובאר ברמ"א שם דלא מהני הא דמחבר לכסותו רק בדבר שדרכו להיות מחובר שם, אבל אם חיבר דבר שאין דרכו בכך אסור עיין שם, וא"כ בנ"ד אם אין דרכו לחבר לכסותו לא מהני החיבור, והרי בעינן עכ"פ חיבור קצת וכמש"כ הרמ"א. ועוד דהא כתב במשנה ברורה שם (סי' ס"ה) בטעם דמותר לצאת בעגולים היוקיים, דלא חיישין דילמא יתבייש ושקיל ליה ואתי לאתויי, דהא אימת מלכות עליו, וגם לא חיישין דילמא מפיסק ואתי לאתויי שאין זה חשיב עיין שם, והנה שני טעמים אלו יתכן דלא שייכין בנדון דידן, דה"ל דדוקא בעגולין היוקיים כיון דהמלכות מונעת את שקיל ליה מכסותו, לכן אימת מלכות עליו וע"כ בודאי לא שקיל, אבל בנ"ד אפשר שיגיע למקום אור אשר אין שם סכנה של פגיעה ממכונת ויסיירו מלבושו. ועוד דהא חיישין דילמא מפיסק ואתי לאתויי דחגורה זו חשובה. ועיין אור זרוע (ה' שבת סי' פ"א אות ג') אשר משם מקור דין זה, שכתב דהא דמותר לצאת בעגולים אלו, היינו משום דהוי כמו חותם שעושה לו רב דלא שקיל ליה ואף מפסיק לא מיתיי ליה עיין שם, ועיין משנה ברורה (סי' ד"ש סק"י) שהביא שני תנאים אלו גבי חותם של עבד עיין שם. אבל בנ"ד ליכא תנאים אלו וממילא אין ללמוד היתרא משם.

ד ומה שכתבנו להיתר לצאת בחגורה כזו משום דהוי קמיע דדינו תכשיט, הנה מובאר בשו"ע (סי' ש"א ס"ה) דכל תכשיט שהוא רפוי שאפשר לו בקל ליפול אסור לצאת בו עיין שם, וא"כ יש לזהר שחגורה זו תהא קשורה בחוק שלא יפול ממנו, ובכ"ה שרי, וכהא דאיתא בשו"ע שם (סי' ס"א) מי שהוא אסור וכבליים ברגליו מותר לצאת בהם, וכתב המש"ב שם (סי' ס"א) דלא חיישין דילמא נפל מרגליו ואתי לאתויי, דמסתמא כיון דאסור בהם בודאי הם בחוק על רגליו ולא יפלו. ועיין רמב"ם (פ"ט משנת ה"ה) שכתב "וכל היוצא בדבר שהוא מתכשטיו והיה רפוי ואפשר שיפול במהרה ויבוא להביא ברשות

הרבים וכו' הרי אלו פטורין, וכל דבר שהוא תכשיט ואינו נופל ואין דרכה להראותו ה"ז מותר לצאת בו". הרי שאם אינו רפוי ואינו נופל ושרי, ואי נדחושו דילמא שלף ומחוי ליה אמתוי ד' אמתוי ברשות הרבים, הנה בשו"ע שם (סי' ס"א) מובאר דבדבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש עיין שם, וא"כ בחגורה זו שראויה חן לאיש והן לאשה נחושו דילמא שלף ומחוי לה. ברם נראה דלא חיישין לדילמא שלף ומחוי אלא בדבר שהוא תכשיט ממש ולבושו שלש נוי, דבזה איכא למיחוש שישלפנו להראות את הנוי לאחרים, אבל בנ"ד אין זה תכשיט בעצם אלא שדינו תכשיט, וע"כ לא חיישין שישלפנו, וכמו דלא חיישין לזה גבי קמיע, וה"נ דינו קמיע. ואף כשהולך בקצת דרכו במקום אסור, מ"מ גם שם עדיף שם שרי עליו חגורה זו, דגם במקום אור הוא מוגן יותר מפגיעת מכונת אם יש עליו חגורה שראויה אותו היטב יותר. ואף דלעיל כתבנו דאיכא למיחוש שייחשו מעליהם במקום אור, היינו רק לענין דלא נוכל לדמותו לעגולים איומים דשם איכא אימת המלכות להסירה אפילו שעה קלה. ובנ"ד אינו דומה לדתם דאין עליו אימת מלכות, ועל כן אין ללמוד מעגולים יווקים לכאן. אבל מ"מ אין ראייה דניחוש לדילמא אתא למיחוש כיון דעכ"פ יש תועלת בחגורה זו גם כשהוא הולך במקום שהוא אור קצת.

ה ועיין בערוך השולחן (סי' ש"ג ס"ה) שכתב ליישב הא דנשי דידן יוצאות בתכשיטין ואין מוחה בידן, דעכשיו שיכחי תכשיטין יוצאין בהן אף בחול וליכא למיחוש דשלפא ומחוי, ויש שכתבו דנשי דידן אינן מראות תכשיטין וטבעותיהן ודינן כנשים חשבות דלא שלפא ומחוי, ועוד דביניהם היו הנשים יושבות בבית ולא יצאו תדיר לרחוב, ולא היו להם בתי כנסיות של נשים ולא ראו זו את זו אלא לפרקים, וע"כ היה חשש. ועיין רמ"א שם (סי' ס"ה). והנה סברות אלו שייכות גם בנדון דידן, כי חגורות אלו במקומות שנוהגין בהן חן דבר הרגיל ואין בהן חידוש, ודוקא בתכשיטין שהן שונות זה מזה הוא דאיכא חשש דמשלף ודלמא, אבל חגורות אלו שונות שונות וגם דלמא ראויה להן גם בחול, ולכן אין לחשוש בזה דילמא משלף ומחוי. ולכן נראה להיתר לחגור חגורה כזו כדי להציל מפגיעת מכונת, ובתנאי שהיו הדוקים ולא רפויין כדי שלא יחא חשש שיפלו ממנו. ומכל שכן ברשות הרבים דידן אשר להרבה שיטות אין בהן דין רשות הרבים דאורייתא אין ששים רבוא בקויעין בו - עיין רמ"א (או"ח סי' ש"ה ס"ה) ובבבאי הלכה שם - ודאי שיש להיתר. אלא אף בה"ר דאורייתא נראה דהמיקל לא הפסיד כיון דבלעדי איכא לפעמים חשש סכנת נפשות ח"ו, ולכן יש לסמוך על הסברות הנ"ל.

(שו"ת להורות נתן חלק ח סימן יח)

המשך "שיח מוהר"ר"

רבי ארון מקראקא זצ"ל [שהיה צדיק מפורסם וקדוש יאמר לו, עד שהורה"ק בעל "תפארת שלמה" זצ"ל מראדומסק, היה ממליץ עליו "ארון נושא את נושאו", שהיו נדרים שתמוכו בו לפרנס, והיו חושבים בליבם שהם תומכים בו והוא נזקק להם ולחסדם, ולכן אמר ה"תפארת שלמה", שריב ארון נושא את נושאו, והוא משיע עליהם כל טוב, והם נזקקים לו יותר ממה שהוא נזקק להם] בהקדמה לספח"ק, "אל תתמה על ההפך כאשר תמצא כתוב בספר הקדוש הלה בש פרושים זה את זה, אשר לפי הנראה בהשקפה ראשונה בקנה אחד עולים או אחד בשני כלולים, כי כזאת קרא לסיבה אשר אודיעך הנה, הנה דרכו בקדוש היה ידוע שלא אומר שום חידוש כי אם מה ששם ד' בפי קדשו לשעתו, וכפי אשר רוח ד' נשאו, ככה מתלקחת מאמרו הבריק וממועין גנים נחלי לבנון מים חיים נבעו, ולפעמים על פסוק אחד או מאמר חז"ל אמר בזמנים מתחלפים שהיה נראה עיני אחד פעם בקצהו ופעם בארכו, והשומע תפס כל דבר בעתו כאשר שמע". אח"כ הוא כותב עוד, שבעת ההפך כתב רצו להאריך את הדברים שאמר בכפילות, אבל אביו המאור ושמש" לא הסכים להשמיטם בשום פנים ואופן, באמרו שבכל פעם ישנו חידוש מסויים שאינו דומה לחידוש הראשון.

אפשר להסביר ענין זה, מדוע לא הסכים המאור ושמש" להשמיט את הכפילות, שהרי בנו רבי אהרן כותב שאביו לא הכין את עצמו קודם הדרשה, והיה מחדש דברי תורה רק בעת שהיה פותח את פיו בחכמה

לפני קהל שומעיו. והנה מובא בשם מרן בעל "חתם סופר" זצ"ל, שהרב זוכה להשפעה מיוחדת של דברי תורה הם השמים אך ורק לפי מדרגתו תלמידיו השומעים, מתלמיד יותם כמולם. מהאי טעמא ציוה זקני מרן רבינו עקיבא איגר זצ"ל לבנו המדפיס את תשובותיו בהלכה, שבכל מקום שכתב התואר 'תלמיד' ישמטנו, כי באמת אינו יודע מהיו הרב ומהיו התלמיד, שהרי פעמים רבות הרב זוכה לדברים הרבה בזכות תלמידיו. בזה יש להסביר את דרכו בקדוש של המאור ושמש" שלא הכין את עצמו קודם הדרשה, כי לא ידע באיזה מדרגה יהיו קהל מאזיניו, לכן היה מחדש את פירושו רק כאשר היה יושב לפניו בעת הדרשה, שאז כבר ידע לנכון להכיר ולדעת את מדרגת שומעיו.

כבר הזכרנו כמה פעמים מה שמביא בשם רבו הק' בפרשת קורח, שהמלוכה הקבועה שהיתה בין שמאי והלל היתה מלכות לשם השמים, ורק המלוכה שהיתה בין 'בית שמאי' ו'בית הלל' היא היתה שלא לשמים לגמרי, עיי"ש. בעירובין (ג:) איתא, שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים. וכתב ע"ז הריטב"א שם וזה לשונו: "שאלו רבני צרפת ז"ל, היאך אפשר שהיו אלו ואלו דברי אלקים חיים, הו' אסור זה מותר, ויתיר, כי כשעלה משה למרום לקבל התורה, הראו לו על כל דבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, ואמר, שיהא מסור

לחכמי ישראל שבכל דור ודור ויהיה ההכרעה כמותם, עכ"ל. ע"כ נחלקו החכמים תמיד ביניהם, משום שכל חכם פירש את ההלכה כפי דעתו בעיניו, ובכל זאת צדקו דברי וכו', כי היתרה הקדושה כוללת בתוכה מ"ט פנים בכל דבר, ולכן אע"פ שאלו מטהרים ואלו מטמאים, מכל מקום דברי אלהים חיים הם.

בוה אמרתי לפרש מקרא קודש (תש"א לב, טו) "לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים". לכאורה צריך ביאור, איזה צדוק יש להלוחות והיו כתובים גם מלפנים וגם מאחור. אך הלאמורא'י פרש היטב, שהרי בכל הלכה שניתנה למשה בסיונו, ישנם מ"ט פנים להיתר ומ"ט פנים לאיסור, לכן כל מצוה ומצוה שנכתבה בשני הלוחות הברית, נכתבה משני צידי הלוחות ישר והפוך, כדי להורות שלא רק מה שראויים מלפנים זוהי ההלכה האמיתית, כי ישנו גם צד שנוסף שהא דהפך לאחור, ושם אפשר לדרוש אחרת את ההלכה. עוד יש לפרש בזה אמור (אבות פ"ה ס"ה) כי בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכלא בה, שכלאורה יש מקום לחשוב שהצד ההפוך בלוחות הברית אינו משמש כלום, לזה בא בג בג ואמר, הפוך בה והפוך בה דכלא בה, גם בצד ההפוך שהוא סותר את ההלכה המשתקפת בצד הישר, גם בצד זה ישנה תורה שלמה, שהרי כך ניתנה התורה מפי הקב"ה, שבכל הלכה אפשר לדרוש כלכאן ואפשר לדרוש כלכאן, רק ההכרעה הסופית תלויה בידי גדולי הדור המוסמכים להוראה.

(מועצב"ק מברכין תמוז שנת תשס"ג: תשס"ו)

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים ולחובות "למולין יושר" ולי"מות גדולה בוה ובכא" וכלשון רבינו הגה"ק זצ"ל בצוואתו הק'

על ידי עמדות "נדרים פלוס" - "מכון להורות נתן" פלא: 0548546694 אימייל: 9379651@gmail.com

מותר צוואת רבינו זצוק"ל
וְכָל מִי שֶׁיְעוֹדֵד לְהַדְפֵּס הַסְפָּרִים תְּהֵא לֹא לִזְכוּת גְּדוּלָּה בּוֹה וּבְכָא"
וְכָל מִי שֶׁיְעוֹדֵד לְהַדְפֵּס הַסְפָּרִים תְּהֵא לֹא לִזְכוּת גְּדוּלָּה בּוֹה וּבְכָא"
וְכָל מִי שֶׁיְעוֹדֵד לְהַדְפֵּס הַסְפָּרִים תְּהֵא לֹא לִזְכוּת גְּדוּלָּה בּוֹה וּבְכָא"
וְכָל מִי שֶׁיְעוֹדֵד לְהַדְפֵּס הַסְפָּרִים תְּהֵא לֹא לִזְכוּת גְּדוּלָּה בּוֹה וּבְכָא"

י"ל על ידי
"מכון להורות נתן" להוצאת והפצת
כתבי רבינו בעל "להורות נתן" זצ"ל
- לקבלת העלון במייל וכן להערת
והצעות - נא לפנות לאימייל
mln0527157594@gmail.com

